

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din, Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27, Tel. 44-36. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaia vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 11. maja 1938

Cena posamezni številki 1'50

Zasebna podjetnost ne bo izginila

Naša doba ljubi najraznovrstnejša gesla, pa čeprav ni njih resničnost posebno velika. Eno takšnih gesel je tudi mnenje, da mora zasebna podjetnost izginiti, ker se vse koncentrira in ker imajo bodočnost samo velikanska podjetja. Priznati je treba, da v neki meri te napovedi niso brez vse podlage.

Tako vidimo, da postaja poseganje države v gospodarsko življenje vedno večje in da se etatizem vedno bolj širi. Ne samo železnice ter splošno potrebne ustanove prehajajo v državne roke, temveč tudi podjetja, ki bi jih prav tako lahko obravnavljali zasebniki. Toda vsa ta etatizacija je večinoma le bolj zasilni izhod, ker se z državno pomočjo najhitreje zbere potrebni kapital za ustanovitev takšnih podjetij, ali pa za sanacijo zavoženih velikih podjetij, ne pa posledica neke gospodarske nujnosti. Nasprotno uče izkušnje, da pade rentabilnost vsakega podjetja v tistem hipu, ko postane državno. In to je naravno. Kajti le z mesečno plačo nagradjeni uradnik, poleg tega na vseh koncih in krajih oviran od raznih predpisov, ne more tako dobro voditi podjetja kakor zasebnik, ki se je ves posvetil poslu in ki more vsak hip ukreniti to, kar je potrebno za podjetje. Zato niti ona državna podjetja, ki imajo prav enake pogoje ko zasebna, ne uspevajo tako ko zasebna. Zadoštuje, če navedemo tu za primer sladkorne tovarne. Državne ko zasebne so združene v kartelu, kar je sicer posebnost svoje vrste, vendar pa dosegajo zasebne čisto drugačne dobičke kakor pa državne. In kdaj bi že bilo vseh zasebnih lesnih in rudarskih podjetij konec, če bi delala s tako majhnim zaslužkom ali tako veliko izguto ko državna. Vse te izkušnje so vzrok, da se vedno bolj množe glasovi proti etatizaciji in da se širi v modernih državah etatizacija le v skrajni sili, kadar gre za rešitev socialnih vprašanj ali za interese narodne obrambe.

Res je nadalje, da je industrializacija zasebno podjetništvo, zlasti manjše, potisnila nazaj. Velike tovarne, veliki trusti in karteli so uničili celo vrsto manjših podjetij. A tudi tu se že kaže stara resnica, da nobeno drevo ne more zrasti do neba. Zopet se opaža, da vedno bolj prihaja do veljave individualno delo, ker se zopet išče kvaliteten blago. Kvaliteta pa kliče na plan zopet zasebno podjetništvo in tudi manjše. V resnici tudi vidimo celo v čevljarstvu stroki, kjer se je zdela zmaga fabričnega blaga najpopolnejša, da zopet nastaja prostor za dobro kvalificiranega in solidno delujočega malega obrtnika.

Zmotili pa so se tudi tisti, ki so mislili, da bodo z združništvom ubili zasebno iniciativo trgovcev. Življenje je dokazalo, da pride odjemalec do dobrega blaga najceneje le s posredovanjem trgovca. Samo tam, kjer posreduje strokovno usposobljeni trgovec, ki osebno tvega, da s slabim blagom izgubi odjemalca, ima odjemalec jamstvo, da bo dobro kupil. Ze celo pa je nemogoče pogrešati posredovanja trgovca v uvozi in izvozi trgovini. Eksperimenti, ki so se delali, da bi bil uvoz in izvoz v rokah za drug, so bili plačani s težkimi milijoni, ki jih je plačala ali državna blagajna ali pa združniki, ki so bili udeleženi pri teh eksperimen-

ti. V najtežji trgovini, kar je uvozna in izvozna trgovina, je posredovanje trgovca že celo neobhodno potrebna nujnost. Z velikanskimi privilegiji na račun celote se seveda more izločiti tudi v izvozi trgovini trgovec, kakor se je to storilo s Prizadom. Toda kakšno ceno je bilo treba plačati za te eksperimente! Ali so pri teh žrtvah takšni eksperimenti sploh še upravičeni?

Zasebno podjetništvo je bilo zaradi koncentracije poslov v velepodjetjih v resnici težko prizadeto, toda izginilo ne bo, ker je neobhodno potrebno in za vsak narod in vsako državo v največjo korist.

Zasebno podjetništvo, to je oni srednji stan, ki daje moč vsaki državi, ki je v krizi najbolj zanesljiva opora. Ni slučaj, da je Dalcierova vlada na eni zadnjih sej francoske vlade poudarjala nujnost, da se mora zaradi ozdravljenja francoskega gospodarstva pomagati predvsem malim in srednjim zasebnim podjetjem. Ze celo pa se pokaže koristnost srednjih in malih podjetij za časa vojne. Če je vse centralizirano na enem kraju, je kaj hitro lahko vso to proizvodnjo zadeti na smrt. Če pa je proizvodnja razdeljena med manjša in srednja podjetja po vsej državi, potem to proizvodnjo ni mogoče

tako zadeti. Če ne bodo mogla proizvajati ena podjetja, bodo pa proizvajala druga.

Posebno velikega pomena pa so manjša in srednja podjetja za tak narod, kakršen je naš. Vsa ta podjetja so v resnici čisto naša in na te moremo vedno računati. Druga pa je stvar z velepodjetji, ki so večinoma v tujih rokah in na katere se nikdar ne smemo in ne moremo zanesti.

Zopet prodira povpraševanje po kvaliteti in s tem prihajajo do veljave tudi manjša zasebna podjetja, ki zato tudi nikdar ne bodo izginila. In prav je, da ne izginejo, kar velja zlasti za naš narod.

slike (enega samega slikarja) ne vzdrže niti najpohlevnejše kritike.

Nekoliko večjih tvrdk — tudi iz Slovenije — ima lastne paviljone. Velik del je določen za zrakoplovstvo. Od tega seznama nastajajoča slika pa močno prekaša dejansko vidno, ker so posebno tuje države razstavile neenakomerno. Nekateri pa so dosegli uspeh tudi z razstavo enovrstnega blaga, kot na primer Češkoslovaška s steklovino, Romunija z narodnim blagom. Da je bila porazdelitev blaga zelo težka naloga, nam pa pove že velikost sejmišča, na katerem je 20.000 m² pokritega prostora.

Upoštevati se morajo pri beograjskem velesejmu razne zanimivosti tujih tvrdk, predvsem pa privlačnost Beograda kot prestolnice, in letos še posebno italijanska slikarska razstava portreta, ki je bila odprta vsega šest tednov ter privabila nad 80.000 oseb iz države in iz tujine. V bližini sejmišča je tudi razstava češkoslovaške rečne plovbe. V zvezi s tem in z železniškimi olajšavami je bil vidni promet velesejma prav majhen. Mnogo stvari je še na razpolago, s katerimi bi se mogel okoristiti; tako mu gotovo koristi krasna razsvetljava v večernih urah že letos in vsakomur bo ostal Beograd v lepem spominu zaradi svoje nočne slike. V jedro sejmskega vprašanja bi pa posegel le tisti, ki bi upošteval tudi zvezo sejma z vsem domačim gospodarstvom in življenjem in razvil propagando med ljudstvom, ker je bil na primer v nedeljo Markov sejem dosti živahnejši ko mednarodno sejmišče. Prav ta neskladnost kaže, kako važna je za velesejme tradicija, ki je beograjski sejem še nima.

Seja ožjega odbora za lesne proizvode

bo v četrtek 12. t. m. ob pol 11. uri v Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine. Dnevni red seje je naslednji: 1. Odnosaji v izvozi trgovini z Nemčijo in predlogi za njih izboljšanje. 2. Formuliranje predlogov glede eisenaskih protokolov (podaljšanje dogovora, spremembe, dopolnitve itd.). 3. Določitev zastopnika lesnega gospodarstva za nemško-jugoslovanski mešani odbor. 4. Diskusija o trgovinskih odnosajih z Italijo in predlogi v zvezi z bodočimi trgovinskimi pogajanjmi. 5. Predlogi za bližnji trgovinska pogajanja s Švico. 6. Obravnavanje vprašanje za eventualno obnovo trgovinskih odnosajev s Španijo. 7. Vprašanje izvoza lesa v Argentino in Urugvaj. 8. Izvoz lesa v Francijo ter možnost povečanja tega izvoza v zvezi s spremembami v Avstriji. 9. Debatna o bližnji seji evropskega dogovora lesnih izvoznikov (E. T. E. C.) ter evropskega sporazuma o bukovini (E. B. C.). 10. Položaj izvoza bukovine ter ukrepi za njegovo izboljšanje. 11. Izvoz celuloznega lesa. 12. Izvoz okroglega lesa listnatega dreva in 13. Cenik za zavarovanje valute.

Likvidacija nemških klirinških nakaznic

Kakor smo doznali, je na vrsti za odkup »uputnice« št. 10391 od 3. avgusta 1935. Narodna banka je preje odkupovala te nakaznice, toda sedaj nima interesa za odkup. Po informacijah pri Narodni banki izvemo, da bi se mogle »uputnice« sedaj prodajati na borzah.

Oboroževanje — politika — gospodarstvo

500 milijard din na leto za oboroževanje

Vestno sestavljeno letno poročilo Zveze narodov za l. 1937. navaja tudi podatke o milijardah in milijonih, ki jih izdajo države vsako leto za oboroževanje. Naj tu navedemo nekaj teh števil:

Leta 1913., torej tik pred svetovno vojno, se je na vsem svetu izdalo za oboroževanje 2 in pol milijarde zlatih dolarjev.

L. 1917. so ti izdatki dosegli že 7,1 milijarde zlatih dolarjev, kar bi bilo v našem denarju več ko 500 milijard din. To je tako velika vsota, ki bi skozi celih 50 let krila vse naše državne izdatke. S temi 500 milijardami bi bili skozi pol stoletja kriti vsi naši državni izdatki in ljudem ne bi bilo treba plačevati nobenih državnih davkov, nobenih državnih taks, nobenih kolkov in tudi nobenih monopolskih in drugih državnih davščin. Tako ogromno denarja se samo v enem letu izda za oboroževanje.

Od teh 7,1 milijarde zlatih dolarjev pa odpade na Evropo 4,6 milijarde zlatih dolarjev ali 65% vseh vojnih izdatkov. Še pred petimi leti je izdala Evropa samo 2,6 milijarde in so se torej vojni izdatki Evrope v 5 letih povečali za 80%, dočim so se v čezmorskih državah le za 47%. Toda v l. 1938. se je oboroževanje še ogromno stopnjevalo, a tudi v letošnjem letu še ne bo doseglo viška. Iz tega sledi, da bodo narodi morali vedno več denarja zbrati za oboroževanje in za vojsko.

Teh 7 milijard zlatih dolarjev izda na leto za oboroževanje 64 držav, od teh pa izda 7 držav 5,4 milijarde ali tri četrtine vseh izdatkov. Pri teh sedmih državah so se stroški za oboroževanje povečali za 80%, pri vseh ostalih 57 državah pa samo za 31%. To se pravi z drugimi besedami, da teh sedem velesil, ki so že prej bile v oboroževanju mnogo močnejše ko vse druge države, so sedaj še bolj povečale razliko v vojni pripravljenosti med seboj in drugimi državami. Zato je pritisk teh sedem velesil na druge države postal še močnejši, zato se druge države še manj morejo upirati njih volji, zato bodo vse druge države potegnjene v vojne dogodke, kakor hitro bi te velesile to le hotele. Niti ena država se vrtnicu vojnih dogodkov ne bo mogla odtegniti, če jo bo prijel od velesile proti njej nagnan veliki tok dogodkov. Teh sedem v oboroževanju superiornih držav je: Vel. Bri-

tanija, Francija. Združene države Sev. Amerike, Nemčija, Italija, Japonska in Sovjetska Rusija.

A treba je imeti še eno resnico pred očmi. Če pride do vojne, potem bo ta totalitarna, potem bo zajela ne le vojne fronte, temveč prav vso državo. Napor naroda, da v vojni vzdrži, bo moral biti neprijetno večji, kakor je bil v svetovni vojni. Poleg tega bo morala biti organizacija naroda stokrat popolnejša kakor je bila n. pr. za časa balkanskih vojn. V bodoči vojni bo moral narod v resnici dati vse sile iz sebe.

Predvsem pa bo moral imeti svoje gospodarstvo naravnost vzorno urejeno. Ze stroškov oboroževanja ne more vzdržati narod, ki nima gospodarstva urejenega. Avtarkija je morala nastati zaradi oboroževanja v vseh državah, katerim primanjkuje surovin. To ni nobena prednost režimov v teh državah, temveč naravna posledica njih gospodarske stiske. Mogli bi reči celo, da so tudi totalitarni režimi le posledica nerazmerja med zahtevami, ki jih stavi oboroževalno tekmovanje in sredstvi, s katerimi razpolagajo ti narodi.

Ti ogromni izdatki, ki jih zahteva oboroževanje, jasno dokazujejo, da more svojo obrambno silo

dvigniti na pravo višino samo narod, ki ima svoje gospodarstvo urejeno. In sedaj se vprašajmo: ali smo mi uredili svoje gospodarstvo tako, kakor zahteva današnja doba? Ali nam more dati naše gospodarstvo one vire, ki jih potrebujemo, da bomo dali naši vojni sili ona sredstva, ki jih mora imeti, če hočemo količjak voditi samostojno politiko in se ubraniti vrtincev, v katere bi nas drugi radi potegnili? Ali ni sedaj še zlasti vidno, kako velikanska napaka je bila storjena, ko se je pustilo, da je propadalo naše denarništvo? V zvezi s tem pa je tudi šele prav vidno, kako silno utemeljen je klic trgovstva, da je treba naval tuje kapitala ustaviti in da morajo biti naši naravni zakladi, konsumna moč našega naroda, prednosti njegove lege sredstva za tvorbo domačega nacionalnega kapitala, ne pa le objekt izkoriščanja za tuj kapital.

Tudi pod perspektivami oboroževanja in grozeče gigantske borbe med narodi je treba presoati zahteve po večji pažnji do našega nacionalnega gospodarstva. Kajti v primeri s tem osnovnim vprašanjem so vsa druga vprašanja le malenkostna in enodnevna. Kdaj bomo že to resnico spoznali?

Splošni vtis beograjskega velesejma

Letni beograjski sejem od dne 30. aprila do dne 9. maja je imel velik pomen za trgovino in industrijo, čeprav še ni dosegel načrta svojih organizatorjev. Kakor poudarja sejmski list »Trgovina in industrija na beograjskem sejmu«, dobiva sejem zaradi močne udeležbe inozemstva »karakter pravega mednarodnega sejma, kot se za prestolnico tudi spodobi«. Število udeležencev je že precejšnje in zanimanje za sejem raste. Ni se pa še izrazil ta uspeh v obilnejšem obisku, kar ima svoje vzroke, o katerih se med občinstvom slišijo različna mnenja.

Odlika beograjskega sejmišča je gotovo dvoje: njegova ugodna lega in zidani, prostorni paviljoni. Sejmišče leži tik onkraj Save ob novem krasnem mostu. Srednji paviljon ima stolp, ki je viden od daleč in ponoči ves razkošno razsvetljen. Prav nepričakovano pa razstavlja v tem stolpu italijanska tekstilna tvornica »Snia Viscosa«

svoj bogati izbor blaga iz lesne in mlečne volne, medtem ko je veliki italijanski paviljon popolnoma prazen.

Paviljon 1 ima razstavo tekstilnega blaga, 50 tvrdk, paviljon 2 najraznovrstnejše blago: pohištvo, knjige, fotografski material in pisarniški material, obrtniške stroje, otroško blago, glasbila, do 80 tvrdk. Enako pisan je veliki paviljon št. 3 s 5100 m² prostora. V njem razstavlja pretežno kovinska industrija, prometna, mizarska, mlinarska in steklarska z nad 150 tvrdkami. Razporeditev tvrdk je deloma uspešna. Paviljon 4 je določen za živilske obrte: klobase, mleko, slaščice, pijače. Peti paviljon ima usnje in obleko, kozmetiko, srebrnino itd. Tudi odprti prostor je deloma uporabljen, enako okna. V Spasičevem paviljonu je tobačna razstava, dalje knjižna in zgodovinska razstava — Srbija v vojni in miru. Žal pa vse razstavljene

Zastopniki tujih tujsko-prometnih organizacij v Sloveniji

Srečna je bila misel Tujsko-prometne zveze v Mariboru in Zveze za tujski promet v Ljubljani, da sta povabili k obisku Slovenije zastopnike tujih tujsko-prometnih organizacij. Ti zastopniki morajo vsak dan svetovati svojim ljudem, kam naj odidejo na počitnice in ti njih nasveti so za mnoge odločilni. Seveda pa so priporočili za obisk le dežele, ki so jih poznali. Slovenije pa niso poznali in zato je tudi niso mogli priporočiti. Sedaj so jo spoznali in kolikor moremo reči na podlagi razgovorov z njimi, so tako nad lepo Slovenijo, ko nad njenimi zanimivostmi, raznoličnostjo in gostoljubnostjo navdušeni. Pridobili smo si iskrene prijatelje med onimi, ki dajejo direktive za smer tujskega prometa. In to je veliki pomen obiska zastopnikov tujih tujsko-prometnih organizacij.

Zastopniki tujih prometnih organizacij so prišli v Slovenijo dne 3. maja, si ogledali Maribor, Pohorje, Slovenske gorice, bili v Gor. Radgoni, kjer so se seznanili tudi z našim znamenitim ljutomerskim vinom in Bouvierovim šampancem, obiskali vsa naša znamenita štajerska zdravilišča, obiskali nato Dolenjsko in občudovali urejenost šole na Grmu ter sijajno dolenjsko vino, ki ga ima grmska šola, doživeli v Višnji gori prijetno presečenost s »šrangoc«, si ogledali Ljubljano, nato pa odpovali v vsa naša gorenjska mesta in letovišča. Izlet zastopnikov tujih tujsko-prometnih organizacij v Slovenijo se je na vsak način posrečil in posebno priznanje je treba za to izreči g. ravnatelju Loosu, ljubljanski občini, ravnatelju dr. Žizku, banski upravi in vsem lokalnim faktorjem.

Proti centralizaciji nabave oblek za policijske uslužbenke

V notranjem ministrstvu se izdeluje pravilnik o preskrbi z obleko državnih in občinskih policijskih stražnikov. Po informacijah zagrebških obrtnikov se v tem pravilniku predvideva tudi to, da se morajo vsi oblačilni predmeti za policijo nabavljati izključno v Beogradu. S tem bi bili prikrajšani krojači v vseh njih mestih, kjer so se dosedaj izdelovale obleke za policijske stražnike. Splitska obrtniška zbornica je zato naslovila na notranje ministrstvo spomenico, v kateri opozarja, da bi bilo koristno, če se ta centralizacija nabav policijskih oblek ne bi vnesla v pravilnik. Podobne spomenice so poslale tudi druge zbornice v državi, ki so nastopile v obrambo interesov krojaških mojstrov. Nadejati se je, da bo ministrstvo ustreglo tej pravični zahtevi obrtnikov in s tem na enak način v vseh krajih pospeševalo obrtniško delavnost.

Uvoz strojev in plačevanje skupnega davka na poslovni promet

Finančni minister je predpisal uredbo o izpremembah in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet z dne 14. marca 1931., s katero se na novo določa tarifa za plačilo skupnega davka na poslovni promet za uvoz strojev. Nova določba se glasi: »Novi stroji, ki izvirajo iz pogodb benih držav, za katere se s potrdili ministrstva za trgovino in industrijo dokaže, da se ne izdelujejo v državi ter da se uvažajo za tovarne, ki se zidajo kot nove po pristojnem dovoljenju, se plačuje pri uvozu 25% skupnega davka.« Čl. 2. nove uredbe pravi: »Ta uredba stopi v veljavo po objavi v »Službenih novinah« ter se bo od takrat uporabljala. Za blago, ki bo na dan objave uredbe še neocarinjeno na carinarnicah, se bo uporabljala nova stopnja tarife skupnega davka od tega dne. Za vse nabave na račun države in samoupravnih te-

les, ki se bodo izvršile po objavi, toda na podlagi sklenjenih pogodb do tega dne, se plača stopnja skupnega davka po dosednji tarifi.«

Kakor se vidi iz te uredbe, je finančni minister sprejel predlog Centrale industrijskih korporacij o znižanju stopnje skupnega davka

na 25% samo za stroje, ki se uvažajo za nove tovarne, dočim Centrala industrijskih korporacij zahtevala, da se uporabljata stopnja skupnega davka za vse nove stroje, za katere se s potrdili ministrstva za trgovino in industrijo dokaže, da se ne izdelujejo v državi.

Stališče Centrale industrijskih korporacij je bilo tudi pravilno, ker morejo biti naša industrijska podjetja konkurenčna s tujimi le, če delajo z novimi stroji. Zato je treba uvoz novih strojev pospeševati, ne ga pa z višjimi davčninami omejevati.

Zastoj na lesnem trgu

Škodljivost klirinških plačil

Zagrebški »Morgenblatt« slika lakole položaj na lesnem trgu.

Današnji položaj na jugoslovanskem lesnem trgu je treba označiti kot nerazjasnjen. Po znatni konjunkturi v zadnjih dveh letih, ki je znatno dvignil cene — z izjemo bukovine — je nastal zastoj, ki se različno tolmači. Na srečo za naše narodno gospodarstvo pa gre tu le za prehodni pojav, ki je nastal zaradi raznih akcij, zaradi katerih pa se odjem našega lesa trajno ne bo mogel omejevati, najmanj pa za nekatere vrste, v katerih smo vodilni in tako rekoč brez konkurence.

Velikanski oborožitveni in gospodarski ukrepi raznih držav, ki povzročajo veliko potrebo po lesu, potrjujejo to domnevo in zato je vsako vznemirjenje nepotrebno. Mi smo lesna izvozna država par excellence, ki je za vse dobave lesa zelo pomembna. Pri nas se bo moral les kupovati. Seveda gré danes zato, da bodo naše dobave tudi plačane. Dosedaj smo imeli z dobavami, ki so se plačale po kliringu, le slabe izkušnje, ker smo bili vedno mi tisti, ki smo imeli škodo.

Za naš izvoz je torej samo ena neugodna okoliščina, da bodo v bodoče naši glavni odjemalci — z izjemo Anglije — plačevali naše blago ne z devizami, temveč s protiterjatvami. Na ostanek bomo morali še vedno čakati. Prav posebno velja to za promet z Italijo. To seveda pritiska navzdol lesno trgovino. V zadnjih dveh letih smo zaradi pametne trgovinske politike odrezali več ali manj srečno. Od bodoče naše trgovinske politike zavisi, če bomo mogli premagati vse težkoče za naš leseni izvoz.

Trenutno oslavljeni položaj je predvsem posledica taktičnega postopanja naših mednarodnih kupcev. Hočejo prilagoditi cene svojim lastni kalkulaciji in zato ne kupujejo niti toliko blaga, kolikor ga potrebujejo. Toda potreba je tu. Takšen je položaj tudi na onih trgih, za katere uvozniki tega nečijo nikakor priznati. Ta njih vzdržnost pa se bo morala prej ali slej likvidirati z živahnostjo povpraševanja.

Drug in zelo pomemben razlog za slabo kupčijsko voljo je v tem, ker močna skupina tujih uvoznikov čaka z nakupi, dokler se ne razčistijo nekatera negospodarska vprašanja, ki zanimajo to skupino. Gospodarska svoboda gibanja, načelna varnost lastniške pravice je postala za te tuje kupce aktualna. Ti motivi so se pokazali tudi pri zadnjih ponudbah hrastovih debel. Zaradi slabega povpraševanja so pač cene nazadovale.

Te neprijetnosti, ki vplivajo tudi na jugoslovanski lesni trg, pa ne morejo dolgo trajati. Prihodnja jesenska sezona nam bo gotovo prinesla zopet živahno kupčijo, ki bo močno odvisna samo od prilagodljivosti in živahnosti naše trgovinske politike. Na vsak način bomo smeli s tem računati, da se bo za dobavljeno blago dobila tudi popolnoma nezmanjšana protivrednost.

Izpadek avstrijskih dobav Italiji in njenim kolonijam bi nam mogel priti v dobro, če bi bila zajamčena varnost plačil in stabilnost tečajev. Po skušnjah v italijanski kupčiji, ko je slabo odrezala ravno mala in srednja industrija, moremo zahtevati, da poskrbi Narodna banka za varnost. Italija je naša tradicionalna odjemalka za smreko in bu-

kev slabše kakovosti. Les je šel v Italijo predvsem iz Gorskega kotara, Like in Slovenije. Pri sedanjem stanju klirinškega obračuna, ko je treba na plačilo čakati 3 do 4 mesece, je kupčija zelo otežkočena. Preudariti je, če se ne bi tudi proti Italiji obnesel plačilni promet, kakor je uveden proti Nemčiji.

Izvoz v Nemčijo se je deloma zakasnil, ker se izdajajo uvozna dovoljenja zlasti za nekatere vrste le v omejenem obsegu. Dobave jelo-vine se bodo iz Jugoslavije po priključitvi Avstrije zmanjšale. Na drugi strani pa se bo za nas zbolj-

šal italijanski trg zaradi izpadka avstrijskega lesa v Italijo.

Anglija je zlasti pri nakupu jelo-vine zelo vzdržna, ne sicer, ker bi bilo blaga preveč, temveč ker hoče predvsem doseči znižanje cen. Tudi odjem hrastovine je padeč. Dobro povpraševanje pa je po jesenovem lesu in po črni borovini. Tudi orehov les bi se močno kupoval, toda izvoz je dovoljen le proti plačilu v devizah. Vprašanje orehovine pa se je zelo napačno rešilo. Namesto da bi se prepovedala sečnja, se je prepovedal izvoz. Milijonska škoda je nastala zaradi tega.

Naraščajoči dohodki mariborske carinarnice

Ena največjih carinarnic v državi je vsekakor mariborska, saj gre preko severno-zapadnega izhodišča Jugoslavije glavni promet s severa proti jugu in jugovzhodu. Naglo se razvijajoča industrija v Mariboru, zlasti tekstilna, sama absorbira precejšen del blaga, ki prihaja po železnici čez mejo. Posledica teh okoliščin je naglo naraščanje dohodkov glavne carinarnice v Mariboru, ki se stopnjujejo od leta do leta.

Po statistiki, ki jo je pravkar sestavila carinarnica v Mariboru in je poslala carinskemu oddelku finančnega ministrstva, so znašali v proračunskem letu 1937.—38. vsi dohodki 98.845.963 din, dočim je bilo zabeleženih v letu 1936. in 1937. le 73.670.872 din. Do-hodki so se torej v enem letu zvišali za več kot eno tretjino. Res je, da je porast dohodkov pripisati deloma tudi okolnosti, da se je lani carinski azilo zvišal od 11 na 12 papirnatih dinarjev za en zlati dinar. Vendar je tudi naraščajoči blagovni promet in s tem povečani uvoz povzročil tako velik skok dohodkov. Carina sama je vrgla okrog 55 milijonov dinarjev, dočim odpade ostanek na razne davščine in takse, ki jih pobira carinarnica ob uvozu, kakor manipulacijske pristojbine, kaldrmino, prometni davek, luksuzni davek, banovinsko trošarino ter na kontrolni taksi na svilo in bombaž.

Iz teh števil se vidi, kako velike važnosti za gospodarski razvoj Maribora in sploh vsega ozemlja ob severni meji je carinarnica, ki ima, kar se tiče državnih uradov, poleg železnice, pošte in občine menda največ uslužben- cev. Zato je tudi razumljivo stremeljenje mestne občine mariborske, da bi iz državnega kaldr-

minskega fonda čimprej zgradila moderno poslopje za carinske urade in ustrezajoča carinska skladišča. Zadeva je sedaj že popolnoma dozorela in se bodo dela v kratkem razpisala. Najbrže bodo še letos zapele lopate in bo v dobrem letu carinarnica s svojimi obširnimi skladišči izročena svojemu namenu. Vsa javnost, zlasti pa gospodarski krogi, morajo to pozdraviti, ker bo pri obširnih delih zaposlenih mnogo delavcev in obrtnikov, od česar bo imelo koristiti tudi trgovstvo.

Radi nezadostnih kreditov, ki so zaenkrat na razpolago iz kaldrminskega fonda, žal ni mogoče izvesti vsega načrta. V prvi etapi pride na vrsto gradba obširne carinarnice s skladišči ter ureditev potrebnih dovoznih cest. Stanovanjske hiše za nameščence carinarnice se bodo začele zidati v doglednem času. Tudi te stavbe bodo zahtevale več milijonov. Tretja etapa predvideva ureditev oddaljenejših dovoznih cest, dočim pridejo v zadnji etapi na vrsto vsa ostala dela. Vsega skupaj bodo naprave moderne carinarnice z vsemi dovozi in dohodi zahtevale kakih 30 milijonov dinarjev. Potrebni zneski so deloma že zagotovljeni iz kaldrminskega fonda, deloma pa se bodo realizirali iz vsot, ki se bodo prihodnja leta pobrale za fond v Mariboru pri dovozu blaga.

Čeprav dobi Maribor iz kaldrminskega fonda za zgradbo carinarnice lepe milijone, ki pa so razdeljeni na dolgo vrsto let, je mariborsko gospodarstvo vendarle vplačalo v ta fond dokaj več, kakor bo mesto prejelo iz kaldrminskega fonda za gradbo carinarnice.

Koliko industrij je v Jugoslaviji

Po podatkih Centrale industrijskih korporacij, je bilo v januarju v Jugoslaviji skupno 3054 industrijskih podjetij, ki so se delila po strokah in banovinah takole:

Vrsta industrije	Ljubljana	Zagreb	Sarajevo	Novi Sad	Banja Luka	Beograd	Split	Dubrovnik	Podgorica	Skoplje	Skupno
kmetijska in prehranjevalna	37	129	36	304	7	228	61	12	11	59	884
lesna in gozdna	83	130	80	22	17	42	6	1	16	6	403
rudarska	5	16	14	1	6	32	20	—	4	6	104
kovinska	41	37	10	43	—	45	1	—	—	9	186
kemična	34	46	8	21	3	36	5	4	1	12	170
usnjarska	27	17	2	9	—	27	—	—	—	2	84
tekstilna	85	98	16	118	2	59	3	—	—	18	399
papirna in grafična	20	16	1	8	—	23	4	—	1	4	77
električna	10	40	30	52	10	38	16	7	8	23	234
stavbena	40	48	23	110	5	87	30	2	3	21	369
razne	21	32	3	11	3	44	25	2	—	3	144
skupno	403	609	223	699	53	661	171	28	44	163	3054

Politične vesti

V Zenevi se je začelo 101. zasedanje Sveta Zveze narodov. Obravnaval se je predvsem etiopijski problem. Na seji je zastopana tudi Etiopija. Do sporazuma še ni prišlo. Kakor se zatrjuje, ne bo prišlo do soglasnega sklepa, ker bodo glasovali proti priznanju etiopijskega cesarstva zastopniki Rusije, Kitajske, Bolivije in Irana. Velika Britanija se bo najbrže zadovoljila s tem, da se z večino glasov sprejme predlog, po katerem se vsaki članici Zveze narodov prepusti na prosto, da se odloči glede priznanja italijanske aneksije Etiopije.

Zelo živahna so bila v Zenevi pogajanja med zastopniki posameznih držav. Rumunski zunanji minister Petrescu Comnen je informiral Francoskega zunanjega ministra Bonnetta o sklepih konference Male antante v Sinaji. Lord Halifax je imel daljši razgovor z ruskim zunanjim ministrom Litvinovim, kateremu je odločno izjavil, da britanska vlada nikakor ne izloči Sovjetske Rusije iz evropske politike, temveč je nasprotno mnenja, da pripada Sovjetski Rusiji pri obnovi Evrope velika vloga.

Na javni seji Sveta ZN je najprej govoril angl. zun. minister lord Halifax, ki je zlasti poudaril pomen ital.-angl. sporazuma, prizadevanje Anglije, da se ohrani mir ter ozko sodelovanje med Francijo in Anglijo. — Franc. zun. min. Bonnet je tudi naglasil važnost ital.-angl. sporazuma ter izrekel svoje upanje, da bo v kratkem dosežen tudi ital.-franc. sporazum. — Rom. zun. min. Petrescu Comnen je izjavil, da je Mala antanta že na konferenci v Sinaji naglasila pomembnost angl.-ital. sporazuma. — Proti dvostranskim pogodbam pa je nastopil Litvinov, ker na ta način ne bo mogoče rešiti Zveze narodov. — Kitajski delegat Wellington Kou je očital vesilam, da govore s takšnim optimizmom, ko istočasno na Kitajskem divja strahovita vojna. Seja je bila nato prekinjena ter se bo danes govorilo o španskem vprašanju, nato pa zlasti o srednji Evropi.

Španski zunanji minister Del Vayo je prišel v Zenevo, ter izjavil, da so popolnoma neresnične vesti, kakor da bi se španska republika hotela pogajati z upornimi generali. Španska republika se bo borila do skrajnega, do končne zmage.

Vlada generala Franca je nanesprotno izjavila, da se v nobenem primeru ne bo pogajala z republikansko vlado, temveč zahteva popolno kapitulacijo vlade v Valenciji. Za svojega opazovalca v Zenevi je imenoval general Franco grofa De Manblasa.

Hitler se je v nedeljo poslovil iz Rima ter ga je spremljal na kolo-dvor kralj Viktor Emanuel. S posebnim vlakom se je odpeljal v Firence, kjer ga je sprejel Mussolini. Opolnoči se je vrnil v Nemčijo.

Italijanski in nemški listi obširno pišejo o pomenu Hitlerjevega obiska v Rimu. Listi poudarjajo, da pomenita fašistična in narodno-socialistična revolucija novi zmagujoči cilj evropske civilizacije. Obe sili pa nista napadalni, temveč samo branita evropsko civilizacijo pred podtalnimi prevratniškimi silami.

Češkoslovaški listi soglasno poudarjajo, da je bila demarša Francije in Anglije prijateljska in da bo CSR ustregla izraženim željam zapadnih demokracij, kolikor bo to le mogoče. Vendar pa ne more iti čez meje in dovoliti koncesije, ki bi bile nevarne odvisnosti in samostojnosti češkoslovaške države.

Češkoslovaška vlada je prepovedala vse dunajske liste.

Madžarski notranji minister bo pod pritiskom desnega krila madžarske vladne stranke odstopil. Napoveduje se rekonstrukcija madžarske vlade v skrajno desničarskem smislu.

Kitajski četniki so prodri že tik pred Peking, ki je sicer oddaljen od kitajsko-japonske fronte nekaj sto kilometrov. Četniki so začeli napadati že zunanje okraje mesta. Japonske čete, ki so v Pekingu zelo slabotne, ker je bila večina odpisana na fronto, so prisilile Kitajsko prebivalstvo, da je začelo delati po mestu barikade. Tudi pred Nankingom in Šangajem se zelo občuti delavnost kitajskih četnikov. Tudi japonske oblasti priznavajo, da delajo njihovim četam četniki silne preglavice. — Japon-ski cesar je poslal svojega brata princa Čičibuja na Kitajsko, da mu poroča o položaju na kitaj-skem bojišču.

Japonci, ki so še vedno tehnično mnogo bolj opremljeni ko Kitajci, so začeli novo ofenzivo ter tudi dosegli neke uspehe.

Izjava Gradske štedionice v Zagrebu

Gradska štedionica občine svobodnega in kraljevskega glavnega mesta Zagreba je objavila naslednjo izjavo:

Da je njena bilanca vsakomur na razpolago na vpogled in da more vsakdo sam kontrolirati, če so kakšni razlogi za vznemirjanje.

Da je poslovanje zavoda popolno hranilniško poslovanje ter da je to poslovanje popolnoma v okviru pravih, in sicer tako danes, kakor je bilo vedno od ustanovitve zavoda ter da se v tem oziru ni prav nič spremenilo.

Da se zaupani denar na štednjo uporablja za stavbeno delavnost v mestu Zagrebu in za zagrebsko gospodarstvo, in sicer proti tako veliki varnosti, da se morejo vsa dovoljena posojila realizirati brez posebnih težkoč 100%no.

Da daje Gradska štedionica občine svobodnega in kr. glavnega mesta Zagreba posojila iz vlog vlagateljev samo na ozemlju mestne zagrebske občine, ter samo proti jamstvu na nepremičnino ter da ne daje posojila izven zagrebskega ozemlja in brez stoočstotnega zavarovanja.

Da občina mesta Zagreba jamči z vsem svojim premoženjem in nepremičnim premoženjem tudi za vsako najmanjšo vlogo v Gradski štedionici.

Zaradi tega ni nobenega razloga za vznemirjenje, zlasti ker ima gradska štedionica v tem trenutku na razpolago 345 milijonov din gotovine.

Razlog, da se ljudje drenjajo in popolnoma po nepotrebnem čakajo, ni v Gradski štedionici, temveč v številu vlagateljev, ki prihajajo istočasno po svoje vloge. Kakor ni mogla hranilnica naenkrat dovršiti vseh poslov, ko je prišlo na stolice vlagateljev z vlogami, tako tudi ne more sedaj naenkrat opraviti poslov ko dvigajo vloge. Tudi brez drenjanja in brez vznemirjanja bo vsak prišel do svojih vlog in takrat bo vsak tudi spoznal, da ni bilo nobenega razloga za nemir in razburjanje.

Podpisan je upravni in nadzorni odbor Gradske štedionice.

K tej izjavi pripominja »Jugoslovanski Lloyd« med drugim naslednje:

Gradska štedionica je začela kot prva brez omejitve izplačevati vloge ter je postala zopet glavni faktor za pospeševanje zagrebskega gospodarstva in stavbene delavnosti. Najbolj značilno pa je to, da je Gradska štedionica tako zelo napredovala baš pod sedanjo upravo.

List navaja tudi podatke o stanju Gradske štedionice na dan 30. aprila 1938. Po tem iz-

kazu je imela Gradska štedionica (v milijonih din) hranilnih vlog 647'4, rezerv 46'7, posojil je dovolila 346'4, razpoložljive gotovine pa ima 344'6.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Dr. Th. & G. Böhme, kemična tvornica Podgrad pri Zalogu. Vpiše se Beitlich Reinholdu podeljena prokura.

Tovarna perila Joško Povh, Novo mesto.

Pavla Štibernik, Podkraj, trgovina z mešanim blagom.

Plačilni sporazum z Bolgarijo

Med našo in bolgarsko Narodno banko je bil sklenjen nov sporazum o blagovnem prometu, ki vsebuje naslednja določila:

1. Bolgarska Narodna banka mora sprejemati vsa vplačila v kliringu.

2. Tečaj je določen na din 52'— za 100 levov.

3. Izplačila se morejo vršiti tudi v devizah po sporazumu komitentov.

4. V primerih, ko se plačuje v devizah, Narodna banka ne bo reflektirala na obvezno ponudbo ¼ deviz v odkup.

V zvezi z novim sporazumom, ki je stopil dne 1. maja 1938 v veljavo, je izdala naša Narodna banka pod Dev. br. 16/I z dne 30. aprila t. l. naslednja navodila:

1. Vsa vplačila se bodo v smislu novega sporazuma vršila na brezobrestne zbirne račune. Zbirni računi se bodo vodili kot doslej, in sicer v Beogradu pri Narodni banki kr. Jugoslavije na ime bolgarske Narodne banke, Sofija, v Sofiji pa na ime Narodne banke kr. Jugoslavije, Beograd.

2. Na zbirni račun v Beogradu se more vplačevati:

a) za uvoženo bolgarsko blago v našo državo s pravilnim opravičenjem, kakor tudi za anticipatna plačila za naročeno blago, v kolikor so taka plačila predvidena po kupni pogodbi in v kolikor ustrezajo trgovskim običajem. Za plačila naprej je potrebno, kot vedno, predhodno pismeno dovoljenje Narodne banke;

b) za transfer bolgarskega poslanstva in bolgarskih konzulatov na ime dohodkov po izpolnitvi pogojev iz čl. 5. deviznega pravilnika;

c) za transfer zaslužkov bolgar-

V. Resman, strojarja, Radovljica — vsi zaradi opustitve obrata. Trgovina z govejo živino in prešiči, št. Vid, lastnik A. in R. Krašovec — po končani likvidaciji.

Mihajlo Lapuh, trgovina z mešanim blagom, Škofja Loka — zaradi preselitve obrata.

Josip Gruđen, trgovina z mešanim blagom, Šmartno pri Litiji — zaradi opustitve obrata.

Konkurzi in prisilne poravnave

Končana so poravnalna postopanja v zadevah: Jerneja Golčerja, sodarskega podjetja v Kozjem, zapuščine po pok. Karolu Binderju, tovarnarju v Ljubljani, Frana Kemperla, lastnika elektrarne v Česnjicah, posestnika in trgovca z lesom Frana Pušaveca v Lahovičah in Stavbenega in umetnega mizarstva A. Rojina v Ljubljani.

skih vrtinarjev pri nas po izpolnitvi pogojev iz čl. 5. deviznega pravilnika.

3. Na zbirni račun v Sofiji se more vplačevati:

a) za uvoženo jugoslovansko blago v Bolgarijo, kakor tudi za predplačila za naročeno blago, v kolikor je tako predvideno s kupno pogodbo in v kolikor ustreza trgovskim običajem;

b) na ime izplačil bolgarskemu poslanstvu in konzulatom v naši državi;

c) za stroške bolgarskih dijakov pri nas;

č) za transfer konzularnih dohodkov našega poslanstva v Sofiji;

d) za transfer zneskov, plačanih od naših državljanov v korist njihovih rodbin v naši državi.

Jugoslovanski izvozniki morejo za svoje terjatve, ki izvirajo od izvoza blaga v Bolgarijo, zahtevati plačila tudi v svobodnih devizah namesto po kliringu, v kolikor bo v posameznem konkretnem primeru s tem soglašala bolgarska Narodna banka. V takih primerih morejo domači izvozniki uvožene devize prodajati v celoti svobodno na domačih borzah po pooblaščenih zavodih.

4. Izplačila iz kliranga se vršijo koristnikom po kronološkem redu na podlagi poročila o izvršenih plogih po dolžniku na zbirni račun in to v toliko, v kolikor obstajajo razpoložljiva sredstva na zbirnem računu.

V kolikor ne bi bilo na zbirnem računu v Beogradu razpoložljivih sredstev, bo Narodna banka na podlagi aviz o izvršenih plogih na zbirni račun v Sofiji izdajala jugoslovanskim koristnikom nakaznice, glaseče se na dinarje, ki se bodo izplačevale le po kronološkem re-

du. Te klirinške nakaznice se ne morejo uporabljati za vplačila na zbirni račun, niti se ne more z njimi trgovati na borzi.

5. Lev se bo zamenjaval v dinarje in obratno do nadaljnjega po teh tečajih:

a) v Beogradu po tečaju din 52'08 za 100 levov,

b) v Sofiji po 192 levov za 100 dinarjev.

Fakturni zneski, ki se glasijo na valute razen dinarja in leva, se bodo pretvarjali v domačo valuto po uradnih tečajih s »primom« v Beogradu oz. v Sofiji.

6. Privatne kompenzacije med uvozniki in izvozniki se morejo vršiti le na podlagi predhodno pridobljenih pismenih odobritev obeh emisijskih ustanov.

7. Dolžnik se ne osvobodi obveze s plačilom v klirng vse dotlej, dokler ne prejme upnik integralne vsote svoje terjatve. Morebitne razlike se bodo plačevale istotako po kliringu.

8. Na zbirni račun se vplačuje po pooblaščenih zavodih za posle z devizami in valutami (I) na podlagi sedanjih obrazcev (št. 502). V obrazcu se morajo označiti vsi predvideni podatki. Ravnotako se mora na odrejenem mestu, namenjenem za vpisovanje vsot v številkah, označiti v številkah pod dinarsko vsoto tudi ustrezajoča vsota v bolgarskih levih. Z besedami je označiti samo dinarsko vsoto.

9. Klirinška provizija znaša še nadalje skupno 5% (2'5% uvoznik, 2'5% izvoznik), minimum pa 5 din.

Denarstvo

Stanje Poštne hranilnice

Stanje čekovnih vlog v Poštni hranilnici se je v aprilu dvignilo od 1694 na 1798 milijonov dinarjev. Skupni čekovni promet je znašal v aprilu 7.730 milijonov dinarjev (vplačila 3832, izplačila pa 3898 milijonov din). Brezgotovinskega prometa je bilo 56'29%.

Število hranilnih knjižic se je povečalo v marcu od 493.746 na 498.369. Hranilne vloge same so se povečale od 1344 na 1354 milijonov din. Povprečna vsota ene vloge se je zmanjšala od 2722 na 2717 dinarjev.

Velik pritok francoskega kapitala vpliva na borze

Dne 9. t. m. se je na vseh velikih borzah uveljavila velika opreznost in kupčija se ni razvila, oziroma so se preuredile celo stare pogodbe. Posebno ugoden vpliv ima vračanje kapitala v Francijo, pri katerem bo pridobil izravnalni fond mnogo deviz. Ob trajnem velikem povpraševanju za frank mora ta fond dolagati na trg celo lastne rezerve franka, da zadrži njegovo dviganje.

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

V londonski City opazujejo zelo pazljivo te dogodke. Tečaj fr. franka se je gibal ves dan nasproti funtu in šv. franku na nespremenjeni višini: 177'80 (v soboto 177'68) in 12'24. Mesečni report se je zvišal od 0'60% na 0'84%, trimesečni deport je ostal pri 0'40%. Holandski goldinar je vztrajal proti funtu na 8'965, zvečer 8'983/s.

Štirimilijarno notranje posojilo je bilo v »Službenih Novinah« razpisano.

Fin. minister je odobril banki upravi v Ljubljani najetje 10-milijonskega posojila pri Drž. hip. banki za spopolnitev zdravilišča v Rogaški Slatini.

Na seji predsedništva trgovsko-industrijske zbornice v Splitu je bil sprejet predlog, da stori zbornica vse potrebne korake za končno likvidacijo avtonomnih dolgov bivših avstrijskih dežel, kar je bilo že obljubljeno l. 1930., a se še do danes ni izvršilo. Temu predlogu so se pridružile tudi trgovske in industrijske zbornice v Zagrebu, Sarajevu in Novem Sadu, Ljubljanska zbornica je tudi že ponovno sprejela podobne predloge.

Francoski kapital se vedno bolj vrača v Francijo. Računajo, da se je dosedaj vrnilo v Francijo že nad 20 milijard frankov pobeglega kapitala.

Konkurzi - poravnave

Uvedena so naslednja poravnalna postopanja o premoženjih:

usnarja in posestnika Leopolda Zupana v Kranju; poravnalni sodnik Pfeifer, poravnalni upravnik odvetnik dr. Jarc; narok za sklepanje poravnave 8. junija ob devetih; rok za oglasitev pa 3. junija; čevljarja Andreja Kristanca v Voklem; poravnalni sodnik Pfeifer, poravnalni upravnik dr. Saboth; narok za sklepanje poravnave 8. junija, rok za oglasitev do 3. junija;

trgovca z mešanim blagom Ivana Pleška v Ljubljani; poravnalni sodnik dr. Šašel, poravnalni upravnik odvetnik dr. Černej; narok za sklepanje poravnave 13. junija o polni devetih, rok za oglasitev do 8. junija.

Potrjuje se poravnava, ki jo je sklenil s svojimi upniki Časl Martin. Plača 40%no kvoto v 12 enakih mesečnih obrokih, začeni s 1. onega meseca, ki sledi pravomočnosti potrditve poravnave.

Rudolf Dostal:

Naše stare trgovske in prometne ceste

II.

S Hrvaškega se je tovorilo na Kranjsko čez Metliko. Tam so imeli goriški grofje svojo mitnico že leta 1286. Navzgor je šla tovarna pot na Novo mesto, ki je bilo že važen trgovski kraj, še preden je dobilo mestne pravice. Tam so imeli potem avstrijski nadvojvode svojo mitnico, kakor priča listina iz leta 1432. Iz Novega mesta je šla pot čez Trebnje in Višnjo goro na Ljubljano. Druga cesta je šla s Hrvaškega na Kostanjevico na Dolenjskem, kjer je imel koroški vojvoda že leta 1256. svojo mitnico in carinarnico. Odtod se je tovorilo na Hrvaški brod, kjer je bil pred turškimi vojnami sloveč trg in brod čez Krko. Odtod je šla tovarna pot na Mokronog, ki se je nad Trebnjem združila z novomeško cesto. Iz Kostanjevice je šla druga pot na Krško. Tam so že pred letom 1456. Celjski grofje pobirali mitnino ter je bil tamkaj brod čez

Savo na štajersko stran v Videm na Rajhenburg. Iz Krškega se je pa tudi tovorilo na desnem savskem bregu naprej proti Radečam, odtod čez hribe na Višnjo goro proti Ljubljani ali pa čez savski brod proti Zidanemu mostu. Ta kraj ima svoje ime iz leta 1224., ko je Babenberg avstrijski vojvoda Leopold VI. dal tamkaj sezidati most čez Savinjo. Hotel je napeljati promet čez Gradec, Laško, skozi Savsko dolino na Ljubljano in naprej proti morju. Poprej je bila edina najbližja prometna zveza z Italijo skozi Judenburg, Brežje, Beljak proti Pontebi in dalje v Furlanijo. V ta namen je vojvoda Leopold zgradil Zidani most čez Savo, ki je odprl trgovini novo prometno pot iz Avstrije, štajerske in Ogrske proti Ljubljani in morju.

Kakor vidimo, so se v Ljubljani stekale razne prometne ceste in pota, odtod pa so se zopet razhajale na razne strani. Tukaj je bilo takrat posebno trgovsko središče, kjer so imeli koroški vojvode že leta 1243. svojo mitnico. Od Ljubljane je šla važna trgovska cesta proti štajerski strani čez savski brod pri Črnučah, skozi Domžale,

Dob, Krašnje, čez Trojane, Vranško in Zalec na Celje. Pa je bila skoro bolj navadna stranska tovarna pot od Ljubljane čez savski brod pri sv. Jakobu, skozi Nadgorico na veliko cesto, potem pa čez Moravce in Medijo, dalje čez goro pri sv. Lenartu na Reko in spet na veliko cesto proti Celju. Po drugi strani je šla trgovska pot skozi Mengeš na Kamnik, kjer je imel koroški vojvoda že leta 1267. svojo mitnico; odtod se je tovorilo skozi Tuhinjo in Motnik na štajersko. V Tuhinjski dolini v Špitaliču je bilo prenočišče za popotnike, katero je prejel še pred letom 1250. vetrinjski samostan od koroških vojvod v oskrbovanje. Odtod je dobil kraj svoje novo ime, ker se je poprej imenoval Kozjak. Od Celja naprej je šla trgovska pot skozi Vojnik, Konjice, Slovensko Bistrico na Ptuj ali pa v Maribor. Od Celja naprej se je tovorilo tudi skozi Vitanje na Slovenj Gradec. Tukaj je imel koroški vojvoda svojo mitnico že leta 1267., naprej pa je šla pot v Velikovec na Koroško.

Vetrinjski samostan (Viktring) pri Celovcu je že izza leta 1200.

vzdrževal most čez Dravo pri Humperku in ustanovil pri Kožentavri hospic (gostinjec) za potujoče trgovce in ostale popotnike. Tudi cesta čez Ljubelj so prepustile svetne in duhovske oblasti vetrinjskemu samostanu v oskrbo. Vrh Ljubelja pri cerkvi sv. Lenarta je bil tudi hospic, kjer so menihi sprejemali popotnike in skrbeli za njihovo varnost. Z dohodki cerkve so popravljali cesto in mostove. Podobno kakor cesta čez Ljubelj je oskrboval vetrinjski samostan tudi prometno zvezo med Kranjsko in štajersko v Tuhinjski dolini. Kakor že omenjeno, je bil tudi tu hospital za sprejemanje popotnih ljudi. Pozneje je vetrinjski opat sezidal tamkaj cerkev sv. Antona puščavnika in velik, trden grad, a ga je leta 1606. prodal zasebniku Ivanu Thalerju. Dandanašnji spominja le še krajevno ime Špitalič na nekdanji hospital. Enako naloge sta imela tudi kartuzijski samostan in hospic v Žičah pri Konjicah.

Iz Ljubljane je šla trgovska cesta proti severu na Kranj, ki je bil že od nekdanj važen trgovski kraj.

Tam se je pobirala tudi mostnina. Zunaj mesta na Rupi in v Voklem je imel koroški vojvoda leta 1288. mitnico in carinarnico, kajti iz Ljubljane je šla tovarna pot na Koko na Podturn poleg Prednova. Tam so imeli meranski vojvode že pred letom 1242. svojo mitnico, naprej se je hodilo čez Jezerski vrh na Kaplo in še dalje na Koroško. Druga cesta je šla iz Kranja na Tržič in potem čez Ljubelj na Koroško; na Vombergu je bil čez Dravo most, nato je šla pot dalje na Celovec. Cesta čez Ljubelj se imenuje že zelo zgodaj. Tako se pripoveduje, da je potovala sv. Hema iz južnih krajev čez Ljubelj na Koroško, ko je zvedela za smrt svojih sinov. Vomberški most je stal že leta 1200. Takrat je bil izročen menihom vetrinjskega samostana v oskrbo in popravilo. Še tretja cesta je bila iz Kranja na Radovljico, kjer je bila leta 1443. mitnica Celjskih grofov. Naprej se je tovorilo po dolini čez Kranjsko goro in mimo Podkloštra na Beljak, ki je bil takrat že važen trgovski kraj.

(Dalje prihodnjič)

Brez davčnega potrdila ni potnega lista

Finančni minister je izdal nove predpise glede izdaje potnih listov. Ti se bodo smeli v bodoče izdajati le na podlagi davčnih potrdil. Niti v letni sezoni se ne sme izdati niti en potni list brez davčnega potrdila. Oblast mora zahtevati od osebe, ki hoče potovati, brezpogojno davčno potrdilo. Če potuje žena, ki ne plačuje davkov, mora predložiti potrdilo moža. Nedoletnik mora predložiti davčno potrdilo staršev. Če starši več ne žive, mora predložiti davčno potrdilo zapuščinske mase. — Osebe, ki so v službenem razmerju ali ki potujejo po poslih v tujino, morajo predložiti davčno potrdilo ne samo za sebe, temveč tudi davčno potrdilo svojega delodajalca, če ne dokažejo, da potujejo le za lastne potrebe. Samo v tem primeru zadostuje, če dokažejo, da so same plačale davke. V primeru, da potuje oseba, za katero se ne ve, da ne potuje na lastne stroške, je treba ugotoviti, na katere stroške potuje ter se mora potem predložiti potrdilo za plačane davke od one osebe, ki je dala sredstva za potovanje.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klubne itd. Škrobl in svetločila srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna J. S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 1
Telefon št. 22-72.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 18. maja ponudbe za dobavo spiralnih svedrov.

Direkcija drž. rudnika v Banjaluki sprejema do dne 25. maja ponudbe za dobavo črne železne pločvine.

Stab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 16. maja ponudbe za dobavo vrvice za mornarske kape; do 18. maja mornarskih znakov; do 20. maja 2000 aluminijastih čaš za vodo.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 18. maja ponudbe za dobavo šamotne opeke in šamotne moke.

Uprava Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 16. maja ponudbe za dobavo kartona in tiskarske barve; do 17. maja raznega usnja; 18. in 19. maja raznega lesnega materiala.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 18. maja ponudbe za dobavo škarij, svedrov, kladiv, žičnikov, lesenih žebeljev, podkovic, žel. ploščic, podplatov, usnjenih vezalk, sukanca, voska, medenastih rinčic, mornarskih gumbov; do 23. maja raznega platna, raznega papirja, lepenke, žice, kablja idr. in 600 kg gazolina, 800 kilogramov kvasca in 1200 kg olivnega olja.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 25. maja ponudbe za dobavo jelovih gred ter jelovih, borovih, hrastovih, jesenovih, brestovih, javorjevih in lipovih desk.

Direkcija drž. rudnika v Vrtniku sprejema do 26. maja ponudbe za dobavo železnih cevi brez šiva; do 2. junija 525 kg raznih barv; do 9. junija jeklene vrvi.

Hydrografski institut mornarice v Splitu sprejema do 31. maja ponudbe za dobavo raznega papirja, kuvert in kartona.

LICITACIJE

Dne 27. maja bo v pisarni inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za popravilo vodovodne instalacije vojne bolnice v Mariboru; dne 28. maja za električno instalacijo vojašnice »Vojvode Mišića« v Mariboru.

Dne 30. maja bo pri Direkciji drž. železnice v Sarajevu licitacija za zidavo železniške stanovanjske hiše in garaže v Sarajevu.

Dne 31. maja bo pri Direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za nabavo dveh centrifugalnih sesalov za rudnik v Zenici.

Dne 1. junija bo pri Primorskem žandarmerijskem polku v Splitu licitacija za prodajo odpadkov od suknja, volne, bombaža, usnja, gume itd.

Dne 3. junija bo pri Upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 160.000 kg kaličevga solitra, 30.000 kg belega parafina; dne 7. junija 500 kg aluminija v

prahu, 3000 kg gutaperke; dne 9. junija 3000 m³ jelovih trupcev.

Dne 16. maja bo v intendanturi štaba Savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija za dobavo hrane (fižol, riž, zdrob, ječmenček, testenine, krompir, mast, kis, sladkor, čaj, konzervirana kava in paprika); dne 18. maja (krompir, olje, čebula, makaroni, rozine, sladko in kislo mleko, žemljice).

Dne 12. maja se vrši pri Štabu Odreda br. 7 na Vrhniki pismena licitacija za dobavo svežega govejega mesa za čas od 1. aprila do 30. septembra t. l.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Velik program letošnjega Ljubljanskega veleesejma

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo v Ljubljani

XVIII. mednarodni spomladanski veleesejem kot 43. veleesejska razstavna prireditev

od 4. do 13. junija 1938.

Splošni veleesejem:

Strojna in kovinska industrija, fina mehanika.

Radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava.

Dvokolesa, vozovi, šport. Poljedelski stroji in orodje.

Mlini.

Lesna industrija, pletarstvo, ščetarstvo, igrače.

Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, čipkarstvo.

Usnje in konfekcija.

Krznarstvo.

Papir in pisarniške potrebščine. Kemična industrija in fotografija.

Živilska industrija.

Stavbarstvo.

Glasbila.

Steklo, porcelan, keramika, bižuterija.

Razno.

Posebne razstave:

Officialna razstava Francije.

Razstava »Cesta«, prirejena od Društva za ceste.

Razstava tobačnih izdelkov Monopolske uprave.

Avtomobili, motorna kolesa svetovnih znamk.

Pohištvo, stanovanjska oprema. Gospodinjstvo: ženska domača obrt.

Mala obrt.

4.—5. junija: Kongres društva za ceste.

10.—12. junija: III. jugoslovanski vsedržavni trgovski kongres.

Za razstavno blago veljajo izdatne prevozne, carinske in trošarinske olajšave.

Inozemski obiskovalci dobe na podlagi veleesejske legitimacije pri vseh jugoslovanskih konzulatih. jugoslovanski vizum brezplačno

Na jugoslovanskih železnicah imajo obiskovalci veleesejma brezplačen povratek.

Na postajni blagajni kupijo poleg vozne karte še rumeno železniško izkaznico za din 2.—. Ko dobe potrdilo o obisku veleesejma, imajo s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek.

Velja za: dopotovanje: od 30. maja do 13. junija; povratek: od 4. do 18. junija.

Na inozemskih železnicah veljajo ti popusti:

Bolgarija	50%
ČSR	25%
Francija	25%

Grčija	25%
Italija	30%
Madžarska	25—33%
Nemčija	25%
na bivših avstrijskih železnicah	25—33%
Poljska	33%
Rumunija	25%
Švica	25%

Na parobrodih:

Jadranske in Dubrovačke plovidbe velja vozna karta nižjega razreda za vožnjo v višjem razredu.

Zetske plovidbe pa velja 50% popust: za potovanje proti Ljubljani od 20. maja do 13. junija, za povratek od 4. do 20. junija.

Na zračnih linijah:

10%ni popust.

Razstavni prostor meri 40.000 m². V razstavnih zgradbah je 8.000 m² prostora.

Dobrodošel oddih po resnih kupčijskih poslih nudi

jestvinski in vinski oddelek veleesejma s svojim prijetnim zabaviščem: prvovrstna vina in druge pijače, dobra jedaja, godbe, plesišča, zabavne komedije, vrtljaki itd.

Ljubljanski veleesejem Vas vabi! Pridite in pogledajte! Izbirajte, kupujte, naročajte!

Občni zbori

Doljelendavska hranilnica d. d. v Dol. Lendavi ima 64. letno redno glavno skupščino dne 25. maja ob 14. uri v svoji posvetovalni dvorani. Na dnevnem redu je tudi predlog ravnateljstva za odobritev vlozene prošnje za odlog plačil v smislu uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov.

VII. redni občni zbor »Elektroindustrije«, d. d. v Ljubljani bo v petek dne 27. maja ob 11.30 v družbeni pisarni v Ljubljani. Delnice je treba založiti do 20. maja pri družbeni blagajni. Vsakih 10 delnic daje po en glas.

Triglav d. d., tovarna hranil v Šmarci ima redni občni zbor dne 27. maja o 12. uri v Celju v hotelu Union. Delnice je treba založiti 6 dni pred obnim zborom v družbeni pisarni.

Tvornica za dušik d. d. Ruše, Ruše pri Mariboru, ima 21. redni občni zbor v torek dne 31. maja ob 12. uri v sejni dvorani Hranilnice dravske banovine v Mariboru. Delnice je treba položiti najkasneje do 25. maja pri Kreditnem zavodu za trgovino in industrijo v Ljubljani. Vsakih 25 delnic daje pravico do 1 glasu.

Zunanja trgovina

Sadni izvozniki v Beogradu so ustanovili skupni prodajni urad, da bi s tem dosegli boljše cene za naše sadje v tujini. Zaradi neorganiziranosti naših izvoznikov je padla cena našim češpljam v Nemčiji od 27 na 16 mark. Zato se izvoz češpelj v Nemčijo sploh ni več izplačal ter se tudi dovoljen kontingenti niso mogli izkoristiti. Sestanek jugoslov.-ital. odbora

bo v juniju na Bledu. Razpravljali bo predvsem o novem položaju, ki je nastal po priključitvi Avstrije. ČSR in Jugoslavija sta največji izvoznici hmelja v Združene države Severne Amerike, kakor poroča »Prager Presse«.

Naša monopolna uprava je sklenila s poljskim monopolom pogodbo o dobavi 1500 ton hercegovskega tobaka Poljski.

V Avstriji so se maksimirale cene vina, in sicer jih je določil urad za določevanje cen takole: za liter navadnega vina 34 pf, za liter boljšega vina 60 pf ali 90 grošev. Te cene pa ne veljajo za kvalitetna vina in za vina v steklenicah.

Rumunska vlada je znižala izvožno premijo za pšenico od 4000 lejv na 500 za vagon. Izvozna premija za moko znaša tudi v bodoče 660 lejv za vagon.

Koncem meseca maja se začne v Bukarešti trgovinska pogajanja med Rumunijo in Italijo. Na teh pogajanjih se bo zlasti skušalo urediti vprašanje devizne kvote za rumunsko nafto ter za likvidacijo rumunskega salda.

Nemško-madžarska trgovinska pogajanja zaradi gospodarskih posledic priključitve Avstrije k Nemčiji na trgovinski promet so se uspešno končala.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kralj Peter II. je daroval beograjski Filharmoniji 5000 dinarjev.

Predsednik turške vlade Dželal Bajar ter zunanji minister Ruždi Aras sta prišla v Beograd. Na bogato okrašeni železniški postaji ju je pozdravil ministrski predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović z vsemi člani vlade. S postaje sta se odpeljala oba gosta v Teokarovićevo vilo, ki je bila za nju rezervirana. Danes ob 10. sta se vpisala v dvorsko knjigo, nato pa sta imela sestanek z dr. Stojadinovićem. Opoldne ju je sprejel v avdienci knez namestnik Pavle ter pridržal oba na kosilu. V sredo sta se odpeljala ministrski predsednik Dželal Bajar in Ruždi Aras na Oplenac ter položila venec na grob kralja Zedinitelja. Nazaj grede pa sta se ustavila na Avali, kjer sta položila venec na spomenik Neznanega junaka. V četrtek se bodo nadaljevali razgovori obeh gostov z ministrskim predsednikom dr. Stojadinovićem.

Italijanski listi ugodno tolmacijo sklepe zadnje sinajske konference Male antante. S posebnim zadovoljstvom navajajo iz kominikeja o konferenci, da pripisuje MA veliko važnost sklenitvi italijansko-britanskega sporazuma. Italijanski listi poudarjajo nadalje, da se bodo v kratkem začela pogajanja MA z Madžarsko, in sicer se bosta najprej pogajala z Madžarsko Jugoslavija in Rumunija. Češkoslovaška pa šele po izdaji svojega manjšinskega statuta. Listi so prepričani, da se bo posredilo tudi vprašanje plovbe na Donavi ugodno rešiti.

Razstava italijanskih portretov skozi stoletja je zaključena. Razstavo je obiskalo okoli 80.000 ljudi ter je dosegla zelo velik uspeh. Poudariti je treba zelo cenene in lepo izdelane kataloge in albume, ki so se prodajali na razstavi.

Banska uprava dravske banovine je zahtevala, da se pri nemško-jugoslovanskih trgovinskih pogajanjih v Berlinu zahteva likvidacija dvolastniških posestev na nemško-jugoslovanski meji. Nadalje je zahtevala, da se odpravi sedanji turistični promet na podlagi legitimacij planinskih društev. Iz teh razlogov je določen kot delegat pri pogajanjih tudi zastopnik notranjega ministrstva dr. Batagelj.

Umri je senator Mihajlo Lukarević v starosti 75 let. Bil je znan in ugleden beograjski trgovec. Bil je član JRZ.

Predsedništvo Narodne skupščine je darovalo za zagrebške mestne reveže 10.000 din.

Konferenca zastopnikov vseh zbornic se je začela v Beogradu. Konferenca razpravlja zlasti o novelizaciji obrtnega zakona.

Francózi bodo postavili svojim na solunski fronti padlim vojakom veličasten spomenik.

Narodna čitalnica v Varaždinu je svečano proslavila svojo stoletnico.

Ustanovljena je bila nova poštna direkcija za vrbasko banovino, ki začne poslovati 15. junija v Banjaluki.

Med splitsko obrtniško ter trgovinsko-industrijsko zbornico je bil dosežen sporazum glede likvidacije odnošajev iz časa, ko so bili obrtniki še v trgovsko-obrtniški zbornici. Obrtniški zbornici se plača prispevek 80.000 din.

Se letos se začne v Bosni graditi naslednje normalnotirne proge: Čačak—Kraljevo—Valjevo—Zvornik—Tuzla—Doboj—Banjaluka, Ba-

njaluka—Bihać, Sarajevo—Brod ter Karlovac—Bihać.

Državni svet je razpisal natečaj za 8 uradniških mest, in sicer za 3 referente, 4 tajnike in 1 pisarja. Upamo, da se bo sedaj ekspeditivnost državnega sveta povečala.

Direktor »Čedoka« iz Prage je izjavil, da bo letos obiskalo naše Primorje mnogo več češkoslovaških turistov kakor lani. Prišel je v Split, da organizira posebne jadranske vlake, ki bi odhajali dvakrat na teden iz Prage na Jadran.

Na seji izvršnega odbora »Šipada« je bilo konstatirano, da je zaključilo podjetje lansko bilanco z 18 milijona din suficita. Prvič po 1. 1932. je »Šipad« suficiten. Tvorica »Celuloza« je imela okoli 2 milijona din čistega dobička.

Mestno poglavarstvo v Sarajevu je ustreglo zahtevi pekova, da se zvišajo cene kruha.

V Zagrebu je bila določena enotna cena za vse vrste kruha po 4 din. Hleb belega kruha mora tehtati 0'86, polbelega 0'94 in črnega ali rženega kruha 1'06 kg. Prodajalci kruha morajo na vidnem mestu označiti ceno in težo hlebecev.

V Osijeku so bile maksimirane cene za kruh ter velja odslej kg belega kruha 3'75, polbelega 3'50, rženega 3'50 ter kruha iz moke št. 5 3 din za kg.

Senator Hasbach, zastopnik nemške manjšine na Poljskem, je obvestil predsednika poljske vlade Sladowskega, da bodo Nemci na Poljskem v bodoče združeni v enotni stranki.

Izvršni odbor laburistične stranke je odklonil vse predloge za ustanovitev ljudske fronte v Angliji.

Italijanski proračun za 1. 1938./39. predvideva 27,01 milijarde lir dohodkov in 26,9 milijarde lir izdatkov. Za odplačevanje dolgov in njih obrestovanje je določenih v proračunu 6,99 milijarde lir, kar je 28% vseh italijanskih državnih izdatkov. V primeri z lanskim letom so se izdatki za dolgove povečali za 634 milijonov lir.

Francoska vlada je izdala dekret o novih turističnih kartah, ki pridejo v veljavo 15. maja ter veljajo največ 60 dni. Ugodnosti teh kart se more poslužiti vsak, ki biva vsaj 6 dni v Franciji. S tem upa Francija zelo povečati tujski promet.

V angleškem rudniku Marken je eksplodiral premogovni prah v globini 650 m. 200 rudarjev je zastrupljen. Ko so začeli rudarje reševati, je nastala druga še večja eksplozija. Boje se, da je vseh 200 rudarjev izgubljenih.

»Ta-Ta« uvaža nemški porcelan

»Česke Slovo« piše, da je izvoz češkoslovaškega porcelana v Jugoslavijo zelo nazadoval. Svoje dni je dobavljala Češkoslovaška v Jugoslavijo tri četrtine vsega porcelana, danes pa samo še eno četrtino. Vzrok je v tem, ker je Nemčija zavzela na jugoslovanskem trgu porcelana mesto Češkoslovaške. To pa predvsem zaradi družbe »Ta-Te«, ki je sicer ustanovljena z udeležbo češkoslovaškega kapitala, ki pa kljub temu prodaja večinoma nemški porcelan, zlasti izdelke nemškega koncerna Winterling.

Radio Ljubljana

Četrtek dne 12. maja. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Radijski orkester — 14.00: Napovedi — 18.00: V proslavo materinskega dne. (Recitacije ge. Mihaela Šaričeve in koncert radijskega orkestra) — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Predavanje Saveza Sokola kralj. Jugoslavije — 19.50: Ocena aktivnosti pri jetiki pljuč (dr. Fr. Debevec) — 20.00: Klavirski koncert g. Panča Vladigerova — 21.00: Smetana: Valenčev tabor — 21.20: Pevski jazz-kvartet — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek dne 13. maja. 11.00: Naše šolske pesmi — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Žena v kazenskem pravu (ga. dr. Donata Capuder) — 18.20: Koncert na vrliških orglah (plošče) — 18.40: Francosčina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Stanovske razmere v Hrvatski za časa Zrinjsko-Frankopanske vstaje — 19.50: Poročila o izseljencih — 20.00: »V petek, trinajstega...« Večer za praznovne ljudi. Sodelujejo radijski orkester in člani radijske igralske družine — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Birmanska darila

urc, zlatnina, srebrnina in optični predmeti po nizkih cenah pri

J. VILHAR, urar, LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA ŠTEV. 36

